

АВТОБІОГРАФІЯ (від авто... і грец. βίος — життя, γράφω — пишу) — літературний жанр; твір, темою якого є життя самого автора. А. відрізняється від таких літ. форм, як щоденник і мемуари (в останніх більше уваги приділяється спогадам про людей, з якими автор зустрічався, подіям, свідком яких він був). Крім того, в А. чіткіше простежується прагнення узагальнити події та факти влас. життя, підпорядкувавши їх певній автор. концепції, надавши творові ідейно-худож. цілісності. А. видат. письменників — важливе джерело відомостей про них і про духовне життя суспільства певної доби. Т. Шевченко з повним правом відзначав у А.: «Історія мого життя — частина історії моєї батьківщини». Пізнавальну та істор.-культурну цінність мають А. укр. письменників: І. Нечуя-Левицького, І. Франка, В. Стефаника, В. Самійленка, О. Кобилянської та ін. А. у ширшому значенні називають автобіогр. твори, у сюжетну основу яких покладено реальні події життя самого письменника. Цей жанр у світ. літературі має довгу низку класич. зразків (Ю. Цезар, Ж.-Ж. Руссо, Й.-В. Гете, О. Герцен, Л. Толстой). В укр. літературі першим таким твором було «Поученіє» Володимира Мономаха. Автобіогр. твори досить поширені в укр. літературі 19–20 ст.: повість Т. Шевченка «Художник», низка оповідань І. Франка, присвяч. дитинству, повість О. Довженка «Зачарована Десна», поема М. Рильського «Мандрівка в молодість», цикл поезій М. Бажана «Уманські спогади», повість В. Сосюри «Третя Рота», роман І. Жиленко «Номо feriens» та ін. Автобіогр. творами можна вважати й ліричні поезії, поштовхом до написання яких стала певна подія в житті письменника. Осмислення її або навіть емоц.

реакція на неї, трансформована в худож.-образ. системі поезії («Я бачила, як ти хилився додолу» Лесі Українки, «Земля» Л. Первомайського) значно доповнюють уявлення читача про життєвий шлях автора, його особистість. (Див. також [Біографія](#)).

Рекомендована література

1. Горняткович Д. Українські митці в автобіографіях // Визв. шлях. 1956. Кн. 6, 12;
2. Ходоровський І. Історико-біографічні твори з життя письменників. К., 1963;
3. Смолич Ю. Розповіді про неспокій. К., 1968–72. Кн. 1–3;
4. J. Olney. Autobiography: essays theoretical and critical. Princeton; New York, 1980;
5. Голубева Е. И. Лингвостилистические средства выражения объективного и субъективного факторов в жанре автобиографии. Москва, 1987;
6. Костюк Г. Зустрічі і прощання. Едмонтон. Кн. 1 – 1987;
7. кн. 2 – 1998;
8. Барахов В.С. Жанр художественной автобиографии в историческом развитии // Славян. литературы. Москва, 1988;
9. Самі про себе: Автобіографії видатних українців 19 століття. Нью-Йорк, 1989;
10. Затонский Д. В. Сцепление жанров: (Место автобиографии, мемуаров, дневника в становлении и жизни соврем. романа) // Жанровое разнообразие современной прозы Запада. К., 1989.

[Ф. Д. Пустова, Г. М. Сивокін](#)

Бібліографічний опис:

Автобіографія / Ф. Д. Пустова, Г. М. Сивокін // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-42415>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).